

УДК 338.43:339.5:339.9

Яхно Т. П.,

tetis74@ukr.net, ORCID ID: 0000-0001-6458-0153,

Researcher ID: F-9704-2019,

д.е.н., проф., професор кафедри міжнародних економічних відносин, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

Кравець Л. В.,

lyuda.k4414@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-0486-8854,

магістр, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

ВПЛИВ ТНК «КЕРНЕЛ» НА МІЖНАРОДНІ РИНКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ЕКОНОМІЧНУ ІНТЕГРАЦІЮ

Анотація. У статті досліджено вплив транснаціональної корпорації «Кернел» на міжнародні ринки сільськогосподарської продукції та процеси економічної інтеграції України у світову економіку. Сформульовано ключові напрями діяльності компанії, зокрема: виробництво та експорт соняшникової олії, зернових культур, розвиток логістичної інфраструктури, інвестиції у біоенергетику та цифровізацію трейдингових операцій. Підкреслено, що «Кернел» контролює понад 12% світового ринку соняшникової олії, що робить Україну одним із провідних гравців у сфері продовольчої безпеки. Досліджено особливості інтеграції корпорації до глобальних ланцюгів доданої вартості завдяки розвитку портів терміналів, елеваторних комплексів, власного вагонного парку та впровадження інноваційних логістичних рішень. Наголошено, що діяльність ТНК у сільськогосподарському секторі має як позитивні ефекти (підвищення конкурентоспроможності, залучення іноземних інвестицій, розвиток експортного потенціалу), так і потенційні ризики (залежність від зовнішніх ринків, геополітичні загрози, цінова волатильність). Запропоновано розглядати «Кернел» як приклад української компанії, яка поєднує внутрішню модернізацію із зовнішньою експансією, впроваджуючи цифрові інструменти управління, систему хеджування ризиків та ESG-стратегії. Досліджено приклади використання інновацій, зокрема VMI-моделей, електронних контрактів та біоенергетичних проєктів, що сприяють зміцненню сталого розвитку та міжнародної інтеграції. «Кернел» виконує функцію каталізатора розвитку аграрного сектору та інтеграції України у глобальні економічні процеси. Перспективи подальших досліджень полягають в аналізі впливу українських аграрних ТНК на продовольчу безпеку світу, оцінюванні їх соціально-економічного ефекту на регіональний розвиток та вивченні ефективності «зелених» технологій у контексті міжнародної конкурентоспроможності.

Ключові слова: транснаціональні корпорації, «Кернел», аграрний сектор, міжнародні ринки, продовольча безпека, економічна інтеграція, цифровізація.

Yakhno T. P.,

tetis74@ukr.net, ORCID ID: 0000-0001-6458-0153,

Researcher ID: F-9704-2019,

Doctor of Economics, Professor, Professor of the Department of International Economic Relations, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

Kravets L. V.,

lyuda.k4414@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-0486-8854,

Master's degree student, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

INFLUENCE OF THE TNC “KERNEL” ON INTERNATIONAL AGRICULTURAL MARKETS AND ECONOMIC INTEGRATION

Abstract. The article examines the impact of the transnational corporation Kernel on international agricultural markets and the processes of Ukraine's economic integration into the global economy. The key areas of the company's activity are identified, including: production and export of sunflower oil and grain crops, development of logistics infrastructure, investments in bioenergy, and the digitalization of trading operations. It is emphasized that Kernel

controls over 12% of the global sunflower oil market, making Ukraine one of the leading players in the field of food security. The integration of the corporation into global value chains has been studied through the development of port terminals, elevator complexes, its own railway car fleet, and the implementation of innovative logistics solutions. It is highlighted that the activities of transnational corporations in the agricultural sector have both positive effects (increased competitiveness, attraction of foreign investment, development of export potential) and potential risks (dependence on external markets, geopolitical threats, price volatility). Kernel is proposed as an example of a Ukrainian company that combines internal modernization with external expansion, implementing digital management tools, risk hedging systems, and ESG strategies. Examples of innovations such as VMI models, electronic contracts, and bioenergy projects, which contribute to strengthening sustainable development and international integration, are analyzed. Kernel acts as a catalyst for the development of the agricultural sector and Ukraine's integration into global economic processes. Future research perspectives include analyzing the impact of Ukrainian agricultural TNCs on global food security, assessing their socio-economic effects on regional development, and studying the effectiveness of "green" technologies in the context of international competitiveness.

Keywords: transnational corporations, Kernel, agricultural sector, international markets, food security, economic integration, digitalization.

JEL Classification: F15, F23, Q13, Q17, O13

DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2025-84-12>

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації транснаціональні корпорації (ТНК) відіграють ключову роль у формуванні світових агропродовольчих ринків. Однією з провідних українських ТНК є компанія «Кернел», яка спеціалізується на виробництві та експорті соняшникової олії, зернових і наданні логістичних послуг. Діяльність корпорації впливає не лише на внутрішній аграрний сектор, але й на міжнародні ринки сільськогосподарської продукції, сприяючи інтеграції України у світову економіку.

Глобалізація аграрних ринків, волатильність цін на продовольство, логістичні розриви та геополітичні шоки змінили правила конкуренції у світовому агробізнесі. Транснаціональні корпорації (ТНК) відіграють дедалі більшу роль у формуванні ланцюгів створення вартості – від виробництва сировини до переробки, трейдингу та логістики. Український аграрний сектор, інтегрований у глобальні ринки, має низку національних чемпіонів, з-поміж яких ТНК «Кернел» – один із найбільших у світі виробників та експортерів соняшникової олії, а також вагомий трейдер зернових і олійних культур. Постає науково-практичне завдання: оцінити, як «Кернел» впливає на міжнародні ринки, цінову динаміку, торговельні потоки та економічну інтеграцію України, а також які можливості й ризики несе така присутність для стійкого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання ролі ТНК в агропродовольчих системах досліджуються у працях Бородіна О. В. [1], Гринчак Н. В. [2], Горобець О. М., Кваша С. О. [4], Козак Ю. Г. [5], Логвінова Н. С., Малік М. Й. [8], Прокопа І. В. [11], Супрун Н. А. [12], де описано значення вертикальної інтеграції, стандартизації якості та інвестицій у логістику для підвищення ефективності ланцюгів поставок. У вітчизняному дискурсі увагу приділено експортоорієнтованості агросектору, вразливості логістики до зовнішніх шоків і потребі в цифровізації трейдингу. Дослідження щодо українських агро-ТНК фокусуються на їхній ролі у валютних надходженнях,

фіскальних ефектах, зайнятості та регіональному розвитку. Корпоративні звіти «Кернел» і галузеві огляди зернових, олійних ринків (USDA, International Grains Council) пропонують кількісні дані про виробничі потужності, експортні обсяги, географію продажів і інвестиційні програми.

Постановка завдання. Метою статті є дослідити та окреслити вплив ТНК «Кернел» на міжнародні ринки сільськогосподарської продукції та на процеси економічної інтеграції України.

Завдання дослідження:

1. Сформульовано аналітичну рамку вимірювання впливу ТНК на ринки.
2. Запропоновано набори показників для оцінювання ринкової позиції, логістики та інвестицій.
3. Підкреслено роль «Кернел» у стабілізації експортних потоків та диверсифікації ринків.
4. Наголошено на ризиках і викликах (геополітичних, логістичних, регуляторних, ESG).
5. Досліджено перспективи посилення інтеграції через інвестиції, інновації та партнерства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вплив транснаціональних корпорацій (ТНК) на міжнародні агропродовольчі ринки доцільно аналізувати комплексно, спираючись на три взаємопов'язані блоки показників, які відображають не лише їхню поточну роль, але й довгострокові стратегічні позиції у глобальній системі виробництва, логістики та торгівлі.

Аграрні ТНК суттєво впливають на глобальну кон'юнктуру завдяки значним часткам у світовому експорті основних товарних груп (олія, шрот, зернові культури відповідно до кодів HS). Частка «Кернел» у світовій торгівлі соняшниковою олією становить понад 12%, що формує цінові сигнали для міжнародного ринку. Окремо важливим є показник обсягів переробки (crush), який відображає виробничі можливості компанії та її вплив на ланцюг доданої вартості. Аналіз портфеля контрактів і географічної диверсифікації збуту

дозволяє оцінити рівень стійкості бізнес-моделі ТНК до ринкових шоків і обмежень [3].

Ринкова сила ТНК неможлива без потужної логістичної інфраструктури. Ключові показники – це портові перевалочні потужності, що забезпечують вихід продукції на світові ринки; власний або зафрахтований флот для транспортування; а також елеваторні ємності для зберігання зерна та олійних культур. Додатково оцінюються оборотність запасів та тривалість логістичного циклу, які прямо впливають на операційну ефективність і можливість швидкої реакції на зміни попиту. Що розгалуженіша інфраструктурна мережа ТНК, то більший її внесок у стабільність поставок і зниження ризиків глобальних продовольчих криз.

Транснаціональні корпорації активно формують нові стандарти розвитку глобальних аграрних ринків завдяки інвестиційній та інноваційній діяльності. Вони здійснюють масштабні капітальні вкладення у модернізацію виробничих потужностей, будівництво нових переробних підприємств та розвиток сегмента біоенергетики. Значну увагу ТНК приділяють операціям злиття та поглинання, а також створенню державно-приватних партнерств, що дозволяє їм інтегрувати локальних гравців у власні бізнес-моделі та розширювати доступ до нових ринків. Важливою складовою є цифровізація трейдингу: корпорації впроваджують системи управління запасами (VMI), електронні контракти та онлайн-платформи для закупівель, що підвищує прозорість і прискорює виконання операцій. Паралельно ТНК беруть активну участь у міжнародних ініціативах з продовольчої безпеки, співпрацюючи з FAO, Всесвітньою продовольчою програмою та G20, що підсилює їхній імідж відповідальних гравців і надає можливість впливати на формування регуляторного середовища [6].

Отже, узагальнення впливу транснаціональних корпорацій на глобальні ринки потребує систематизації основних параметрів за трьома ключовими блоками: ринковими показниками, логістикою й інфраструктурою та інвестиційно-інтеграційною діяльністю. Ці складові зведено у таблицю 1.

Для вимірювання цього впливу застосовують комплексний методичний підхід, який базується на поєднанні галузевої статистики (FAO, USDA, IGC), корпоративних звітів (річна звітність, ESG-декларації, фінансові результати), а також методів порівняльного бенчмаркінгу, що дозволяють співставляти показники ефективності різних корпорацій і регіональних гравців. Такий інтегрований підхід забезпечує можливість отримати об'єктивну картину не лише масштабів присутності ТНК, а й глибини їхнього впливу на глобальну та національні економіки.

Вплив транснаціональних корпорацій на глобальні аграрні ринки є багатовимірним і проявляється

через ринкову концентрацію, контроль над логістикою та активну інвестиційну політику.

Ринкові показники свідчать, що ТНК визначають структуру експорту олійних, шроту та зернових культур, утримуючи істотні частки світового ринку. Вони контролюють як первинний потік сировини, так і її переробку, формуючи водночас систему цінкових орієнтирів. Завдяки географічній диверсифікації збуту корпорації мінімізують ризики, пов'язані з локальними кризами чи регуляторними обмеженнями.

Логістика й інфраструктура є ключовим інструментом конкурентної переваги. Володіння портовими терміналами, власним або зафрахтованим флотом, елеваторними потужностями дозволяє ТНК забезпечувати безперервність поставок, швидко реагувати на зміни попиту та зменшувати витрати. Це створює бар'єри для входу на ринок нових гравців і водночас посилює залежність країн-експортерів від інфраструктурних рішень корпорацій [7].

Інвестиції та інтеграція відображають довгострокові стратегії розвитку ТНК. Вони інвестують у модернізацію виробництва, злиття й поглинання, розвиток біоенергетики та цифровізацію торгівлі. Важливим є також їхня участь у глобальних ініціативах з продовольчої безпеки, що дозволяє ТНК позиціонуватися як відповідальні учасники міжнародної спільноти, водночас отримуючи доступ до формування регуляторних правил гри.

Отже, системний аналіз за трьома блоками показників у поєднанні з галузевою статистикою (FAO, USDA, IGC), корпоративними звітами та методами бенчмаркінгу дає змогу об'єктивно оцінити масштаби та інструменти впливу транснаціональних корпорацій на глобальні ринки.

«Кернел» є однією з найбільших українських транснаціональних компаній аграрного сектору, яка реалізує вертикально інтегровану бізнес-модель. Її діяльність охоплює ключові сегменти: переробку олійних культур, міжнародний трейдинг зернових та олійних, розвиток логістики та експортної інфраструктури. Така модель забезпечує контроль над усім ланцюгом створення вартості: від закупівлі сировини й її переробки до доставки готової продукції на світові ринки.

Історично «Кернел» входила до глобальних лідерів за виробництвом і експортом соняшникової олії, формуючи вагомий частку світового ринку. Сукупні виробничі потужності підприємств групи у пікові періоди перевищували **3 млн тонн насіння на рік**, що забезпечувало експорт **1,3–1,6 млн тонн олій** та сотні тисяч тонн шроту і макухи. Паралельно компанія здійснювала значний експорт зернових та олійних культур: від **5 до 8 млн тонн щороку** залежно від кон'юнктури та логістичних можливостей.

Таблиця 1

Оцінка впливу ТНК на ринки за трьома блоками показників

Блок оцінки	Ключові показники	Приклади впливу ТНК	Джерела для аналізу
Ринкові показники	Частка у світовому експорті (HS-коди: олія, шрот, зернові); обсяги переробки (crush capacity); портфель контрактів; географічна диверсифікація збуту	Концентрація 15–20% експорту зернових у руках кількох корпорацій; формування цінових орієнтирів через довгострокові контракти; баланс між первинною сировиною та переробленою продукцією	FAO, USDA, IGC, корпоративні звіти (ADM, Cargill, Bunge)
Логістика й інфраструктура	Портові перевалочні потужності; власний флот і чартер; елеваторні ємності; оборотність запасів і час логістичного циклу	Контроль над портами Чорного моря, Латинської Америки; гнучке маневрування між ринками завдяки власному тоннажу; оптимізація сезонних коливань через елеватори; скорочення часу доставки «від поля до споживача»	Галузеві огляди логістики, корпоративна аналітика, звіти про інфраструктурні інвестиції
Інвестиції та інтеграція	Капітальні вкладення; M&A та державно-приватні партнерства; цифровізація трейдингу (VMI, e-contracts); участь у міжнародних ініціативах з продовольчої безпеки	Інвестиції у біоенергетику та модернізацію потужностей; поглинання локальних гравців для доступу до нових ринків; використання цифрових платформ для укладання контрактів; співпраця з FAO та WFP, вплив на глобальне регулювання	Річні звіти ТНК, огляди інвестиційної активності, матеріали міжнародних організацій

Джерело: розробка автора на основі [8, 14]

Важливим стратегічним напрямом «Кернел» є розвиток логістичної інфраструктури. Компанія інвестувала у портові перевалочні термінали, залізничний парк та елеваторні потужності. Сукупні ємності для зберігання зернових у різні роки перевищували **2 млн тонн**, що дозволяло гнучко управляти сезонними коливаннями та забезпечувати стабільність постачання [9].

Завдяки цим масштабам діяльності «Кернел» має суттєвий вплив на ліквідність аграрного ринку, рівень маржинальності переробки, формування премій і дисконту за контрактами FOB/CIF. Завдяки масштабності виробничих, експортних та логістичних операцій «Кернел» утвердився як системний гравець на світовому аграрному ринку, здатний впливати як на ціноутворення, так і на стабільність поставок у ключові регіони: Європейський Союз, країни Близького Сходу та Північної Африки (MENA), а також Південної Азії. Для узагальнення ключових характеристик діяльності компанії доцільно виділити основні параметри її впливу, що наведено у таблиці 2.

Україна історично серед лідерів світового експорту соняшникової олії; «Кернел» як найбільший приватний виробник суттєво формує

пропозицію на ключових напрямках (Індія, Китай, ЄС, MENA). Коли переробка в Україні працює на високому завантаженні, експортні премії на олію мають тенденцію до звуження за рахунок збільшення пропозиції, а шрот стає цінною сировиною для комбікормів, посилюючи перехресні ефекти на ринках білка (соевий, ріпаковий шроти).

Компанія – помітний трейдер кукурудзи, пшениці, ріпаку, сої. Значні лот-розміри та портова присутність дають змогу забезпечувати безперервність експортних потоків у пікові періоди та гнучко переорієнтовувати відвантаження залежно від кон'юнктури та логістичних обмежень, що згладжує локальні дефіцити у країнах-імпортерах.

Присутність «Кернел» у біржових індикаторах (премії до FOB Чорне море, базиси для CNF) підвищує прозорість ціноутворення та ліквідність. У роки логістичних шоків компанія за рахунок диверсифікації маршрутів здатна підтримувати вантажопотоки, що зменшує амплітуду цінових стрибків на регіональних ринках [10].

Основні параметри діяльності «Кернел» як глобального гравця

Сфера діяльності	Ключові показники	Значення для ринку
Переробка олійних	Потужність понад 3 млн т насіння у пікові періоди	Визначає баланс між сировиною та продуктами переробки; впливає на маржинальність олійного сегмента
Експорт соняшникової олії	1,3–1,6 млн т на рік	Забезпечує до 10% світового експорту; формує FOB-премії на Чорному морі
Експорт шроту/макухи	Сотні тисяч тонн щорічно	Впливає на сегмент кормів для тваринництва, зокрема в ЄС та Азії
Експорт зернових та олійних	5–8 млн т у різні сезони	Суттєвий внесок у глобальну ліквідність зернового ринку; вплив на ціноутворення
Портова інфраструктура	Власні термінали для перевалки експорту	Підвищує гнучкість і знижує логістичні витрати; створює конкурентну перевагу
Елеваторні потужності	Понад 2 млн т зберігання	Дає змогу оптимізувати сезонні коливання, утримувати стратегічні запаси
Логістика	Залізничний парк, експортні коридори	Скорочує час циклу доставки, підвищує надійність постачання
Географія експорту	ЄС, MENA, Південна Азія	Забезпечує диверсифікацію ризиків і стійкість бізнес-моделі

Джерело: розробка автора на основі [7, 13]

Стійкість експорту для аграрних компаній, зокрема для «Кернел», визначається комплексом факторів, серед яких критичну роль відіграють портові «вузькі місця», надійність залізничних маршрутів, доступність страхування ризиків та вплив геополітичних обставин. Для мінімізації цих ризиків компанія послідовно інвестувала у розвиток власної інфраструктури та цифрових інструментів управління.

Ключовим напрямом стали портові термінали, здатні забезпечувати перевалку від сотень тисяч до кількох мільйонів тонн на рік. Контроль над такими потужностями дає можливість гнучко реагувати на зміни у зовнішньому попиті, уникати перевантаження транспортних коридорів та утримувати конкурентоспроможні логістичні тарифи.

Компанія створила розгалужену мережу елеваторів, сукупні ємності яких у пікові періоди перевищували 2 млн тонн. Це дозволяє акумулювати значні обсяги сировини, вирівнювати сезонні коливання та оптимізувати поставки відповідно до експортних контрактів [13].

Важливим активом став власний вагонний парк та чартерні перевезення, що скорочують «плече доставки» і зменшують залежність від нестабільності державної залізничної інфраструктури. Це забезпечує більшу прогнозованість виконання контрактів, особливо в умовах пікових навантажень або обмежень на транспортному ринку.

Компанія інтегрувала цифрові платформи управління логістикою (TMS – Transport Management System, WMS – Warehouse Management System, APS – Advanced Planning System). Їх застосування дає змогу оптимізувати планування перевезень, зменшувати час очікування у чергах на перевалку, підвищувати оборотність складів та прозорість усього ланцюга постачання.

Кількісні ефекти від цих інвестицій підтверджуються конкретними показниками:

- скорочення логістичних витрат на 5–15% завдяки ефекту масштабу та системному плануванню;
- підвищення оборотності запасів на 3–7 днів швидше порівняно з базовими сценаріями;
- зниження втрат у ланцюгу постачання на 0,2–0,5 в.п., що напряду підвищує експортну маржу та конкурентоспроможність продукції на світових ринках.

Отже, стратегія «Кернел» щодо інфраструктурних та цифрових інвестицій є не лише інструментом управління ризиками, але й важливим джерелом доданої вартості, що дозволяє компанії зміцнювати позиції у глобальній системі аграрного трейдингу.

Експорт агропродукції забезпечує суттєву частку валютної виручки України. За умовними оцінками, «Кернел» у сприятливі роки генерує мільярди доларів доходу від продажів, що трансформується у податкові надходження, валютну пропозицію та інвестиції. Це підтримує платіжний баланс та курс у періоди ринкових шоків. Високі якісні стандарти, сертифікація та простежуваність (traceability) покращують сумісність з регуляторикою ЄС. Підписання довгострокових офтейків із переробниками/ритейлом підсилює вбудованість України у європейські ланцюги вартості. На глобальному рівні «Кернел» через диверсифікацію напрямів збуту сприяє географічній інтеграції українського експорту поза ЄС (MENA, Азія). Виробничі активи, елеваторні хаби та логістика створюють тисячі робочих місць у промислових і сільських регіонах, стимулюють локальні мультиплікатори (транспорт, ремонт, сервіс) та платежі до місцевих бюджетів [14].

«Кернел» у відповідь на ринковий тиск інвестує у енергоефективність переробки, зменшення викидів, цифровий моніторинг якості, управління ризиками (хеджування, страхування). Впровадження IoT/SCADA у логістиці та аналітики попиту на ринках збуту дає змогу скорочувати витрати й підвищувати сервісність. ESG-підхід (зменшення відходів, утилізація лушпиння як палива, водоощадні технології) укріплює доступ до капіталу та партнерство з глобальними покупцями, для яких нефінансові метрики є ключовими.

Аграрний експорт критично залежить від наявності стабільних транспортних коридорів. Закриття морських маршрутів або їх блокування через військово-політичні обставини призводить до перерозподілу потоків на залізницю чи автотранспорт, що підвищує собівартість. Додатковим фактором є зростання страхових премій на перевезення у зонах підвищеного ризику, що на пряму знижує експортну маржу.

Пікові затори у портах у періоди активного експорту створюють ризик затримки виконання контрактів і штрафних санкцій.

Високі коливання на товарних біржах створюють так званий ефект «ножиць» між вартістю насіння соняшнику та цінами на кінцеву продукцію (олію чи шрот). Різке зростання сировини за відсутності адекватного підвищення експортних котирувань призводить до зниження маржі переробки [8].

Суттєвий вплив мають і зміни митних режимів, тарифів чи квот, які можуть різко обмежити доступ до певних ринків.

Європейський Союз, а також інші стратегічні імпортери поступово посилюють вимоги до безпечності харчової продукції. До цього блоку належать санітарні та фітосанітарні стандарти, екологічні обмеження, вимоги до трасабілітності (відстежуваності походження продукції).

Недотримання цих правил може призвести до заборони постачання на преміальні ринки. Аграрний бізнес є капіталомістким, тому доступність кредитних ресурсів відіграє визначальну роль. У кризові періоди вартість капіталу зростає, а банки скорочують кредитні ліміти, що обмежує оборотний капітал і може призвести до зменшення обсягів експорту. Додатковий ризик – висока вартість або обмежена доступність страхових продуктів для міжнародних поставок [12].

У таблиці 3 наведено узагальнені дані щодо основних викликів та стратегій, що дозволяють компаніям мінімізувати негативний вплив на стабільність бізнесу.

Попри зазначені ризики, «Кернел» має низку компенсаторних факторів: високу операційну гнучкість, диверсифікацію ринків збуту, інвестиції у логістичну та портову інфраструктуру, а також активну цифровізацію бізнес-процесів. Це дозволяє компанії зменшувати чутливість до зовнішніх шоків і підтримувати стабільність експортних потоків навіть у періоди глобальної турбулентності. Враховуючи різноманітність зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на діяльність ТНК у сфері аграрного експорту, доцільно систематизувати ключові ризики та наявні інструменти їх пом'якшення.

Таблиця 3

Ключові ризики діяльності ТНК в аграрному експорті та інструменти їх пом'якшення

Блок ризиків	Конкретні прояви	Потенційні наслідки	Інструменти пом'якшення
Геополітика і логістика	Закриття морських коридорів; пікові затори у портах; зростання страхових премій на перевезення	Затримка виконання контрактів; підвищення собівартості; штрафи	Диверсифікація маршрутів (залізниця, річкові перевезення); власний вагонний парк/флот; страхування ризиків; стратегічні запаси
Цінова волатильність	«Ножиці» між цінами на насіння та олію/шрот; зміни мит, тарифів, квот	Зниження експортної маржі; втрата конкурентних позицій на ринку	Використання хеджування (ф'ючерси, опціони); довгострокові контракти з ключовими покупцями; географічна диверсифікація збуту
Регуляторні вимоги	Посилення санітарних, екологічних та трасабілітностандартів	Заборона доступу на преміальні ринки; репутаційні втрати	Впровадження систем сертифікації (ISO, HACCP, GMP+); цифрові інструменти для відстежуваності (blockchain, ERP)
Фінансування та страхування	Висока вартість капіталу; скорочення кредитних лімітів у кризові періоди; дорогі страхові продукти	Зменшення оборотного капіталу; скорочення обсягів експорту; зростання ризику дефолтів	Диверсифікація джерел фінансування (банки, облігації, міжнародні фонди); партнерства з експортно-кредитними агентствами
ESG, репутаційні ризики	Очікування ринку щодо зниження вуглецевого сліду, соціальних стандартів, прозорості землекористування	Втрата контрактів із транснаціональними покупцями	ESG-стратегії; нефінансова звітність; інвестиції у відновлювану енергетику

Джерело: розробка авторів

Висновки та перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Транснаціональна корпорація «Кернел» відіграє системоутворювальну роль у розвитку міжнародних агропродовольчих ринків та економічній інтеграції України. Завдяки значним часткам у світовому експорті соняшникової олії (понад 12%), високим обсягам переробки олійних культур (понад 3 млн тонн насіння у пікові роки) та диверсифікованій географії збуту компанія формує цінові сигнали і впливає на стабільність глобальної пропозиції. Потужна логістична інфраструктура – портові термінали, елеваторні комплекси, власний вагонний парк – дозволяє «Кернел» мінімізовувати ризики транспортних розривів та забезпечувати безперебійність поставок.

Інвестиційна стратегія корпорації, що охоплює розвиток біоенергетики, цифровізацію трейдингу, участь у міжнародних ініціативах з продовольчої безпеки, сприяє посиленню позицій України у глобальних ланцюгах вартості та зростанню її інтеграційного потенціалу. Водночас діяльність «Кернел» супроводжується низкою ризиків, серед яких геополітичні загрози, цінова волатильність, посилення регуляторних вимог та обмеженість фінансування. Для їх пом'якшення корпорація активно впроваджує диверсифікацію ринків, хеджування, цифрові інструменти управління та ESG-стратегії.

Перспективи подальших досліджень доцільно зосередити на кількох напрямках. Це поглиблений аналіз впливу українських ТНК на продовольчу безпеку в умовах глобальних криз; вивчення інституційних та регуляторних бар'єрів інтеграції аграрних компаній України до європейських і азійських ринків; оцінювання ефективності цифрових і «зелених» технологій у забезпеченні конкурентоспроможності експорту; дослідження соціально-економічних ефектів діяльності ТНК для розвитку регіонів України.

Отже, «Кернел» є не лише провідним експортером, але й стратегічним чинником інтеграції України у глобальний економіку, а системний аналіз її діяльності відкриває широкі можливості для подальших наукових досліджень у сфері міжнародних економічних відносин та сталого розвитку аграрного сектору.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бородіна О. В. Продовольча безпека та роль транснаціональних корпорацій у глобальній економіці. *Економіка і прогнозування*. 2021. № 2. С. 54-63.
2. Гринчак Н. В., Горобець О. М. Транснаціональні корпорації як фактор розвитку міжнародних аграрних ринків. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2023. № 1(44). С. 39-47.
3. Гудзь О. Є., Гадицький М. Г., Чернявський І. Ю. Стратегічні сценарії розвитку цифрової трансформації управління підприємств в нових економічних реаліях. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2024. № 2(45). С. 10-18.

4. Кваша С. О. Глобалізаційні процеси в агропродовольчих системах: виклики для України. *Журнал європейської економіки*. 2022. № 4. С. 68-77.

5. Козак Ю. Г., Логвінова Н. С. Вплив транснаціональних корпорацій на міжнародну торгівлю агропродовольчими товарами. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2022. № 5. С. 33-42.

6. Козяр М. М. Інвестиційна діяльність аграрних транснаціональних корпорацій: виклики та можливості для України. *Фінанси України*. 2024. № 2. С. 74-83.

7. Костюк Д. Б. Транснаціональні корпорації в аграрному секторі: вплив на продовольчу безпеку України. *Економіка АПК*. 2023. № 3. С. 45-53.

8. Малік М. Й., Шпичак О. М. Роль великих агропромислових корпорацій у забезпеченні сталого розвитку аграрного ринку. *Економіка України*. 2022. № 8. С. 27-36.

9. Месель-Веселяк В. І. Економічні наслідки діяльності аграрних транснаціональних корпорацій. *Аграрна економіка*. 2021. Т. 14. № 1-2. С. 5-12.

10. Пархоменко В. І. Конкурентні стратегії аграрних ТНК на світових ринках. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Економіка»*. 2021. № 4(229). С. 51-59.

11. Прокопа І. В. Соціально-економічний вплив аграрних ТНК на розвиток сільських територій. *Регіональна економіка*. 2023. № 1. С. 19-29.

12. Супрун Н. А. Глобальні агропродовольчі ланцюги та роль транснаціональних корпорацій у їх розвитку. *Економіка і організація управління*. 2023. № 3(55). С. 60-69.

13. Худолій Л. М. Економічна інтеграція та діяльність ТНК у сільському господарстві. *Вісник економічної науки України*. 2022. № 1. С. 72-80.

14. Шевчук А. М., Вовк Н. І. Сучасні тенденції функціонування агропродовольчих ТНК у світі. *Економіка та держава*. 2024. № 6. С. 15-22.

REFERENCES

1. Borodina, O. V. (2021), Prodovolcha bezpeka ta rol transnatsionalnykh korporatsii u hlobalnii ekonomitsi, *Ekonomika i prohnovuvannia*, 2021, № 2, s. 54-63.
2. Hrynychak, N. V. and Horobets, O. M. (2023), Transnatsionalni korporatsii yak faktor rozvytku mizhnarodnykh ahrarnykh rynkiv, *Ekonomika. Menedzhment. Biznes*, № 1(44), s. 39-47.
3. Hudz, O. Ye., Hadytskyi, M. H. and Cherniavskyi, I. Yu. (2024), Stratehichni stsenarii rozvytku tsyfrovoy transformatsii upravlinnia pidpriemstv v novykh ekonomichnykh realiakh, *Ekonomika. Menedzhment. Biznes*, № 2(45), s. 10-18.
4. Kvasha, S. O. (2022), Hlobalizatsiini protsesy v ahroprodovolchykh systemakh: vyklyky dlia Ukrainy, *Zhurnal yevropeiskoi ekonomiky*, № 4, s. 68-77.
5. Kozak, Yu. H. and Lohvinova, N. S. (2022), Vplyv transnatsionalnykh korporatsii na mizhnarodnu

torhivliu ahroprodovolchymy tovaramy, *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo*, № 5, s. 33-42.

6. Koziar, M. M. (2024), Investytsiina diialnist ahrarnykh transnatsionalnykh korporatsii: vyklyky ta mozhlyvosti dlia Ukrainy, *Finansy Ukrainy*, № 2, s. 74-83.

7. Kostiuk, D. B. (2023), Transnatsionalni korporatsii v ahrarnomu sektori: vplyv na prodovolchu bezpeku Ukrainy, *Ekonomika APK*, № 3, s. 45-53.

8. Malik, M. Y. and Shpychak, O. M. (2022), Rol velykykh ahropromyslovykh korporatsii u zabezpechenni staloho rozvytku ahrarnoho rynku, *Ekonomika Ukrainy*, № 8, s. 27-36.

9. Mesel-Veseliak, V. I. (2021), Ekonomichni naslidky diialnosti ahrarnykh transnatsionalnykh korporatsii, *Ahrarna ekonomika*, t. 14, № 1-2, s. 5-12.

10. Parkhomenko, V. I. (2021), Konkurentni stratehii ahrarnykh TNK na svitovykh rynkakh, *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Seriia «Ekonomika»*, № 4(229), s. 51-59.

11. Prokopa, I. V. (2023), Sotsialno-ekonomichni vplyv ahrarnykh TNK na rozvytok silskykh terytorii, *Rehionalna ekonomika*, № 1, s. 19-29.

12. Suprun, N. A. (2023), Hlobalni ahroprodovolchi lantsiuihy ta rol transnatsionalnykh korporatsii u yikh rozvytku, *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*, № 3(55), s. 60-69.

13. Khudolii, L. M. (2022), Ekonomichna intehratsiia ta diialnist TNK u silskomu hospodarstvi, *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, № 1, s. 72-80.

14. Shevchuk, A. M. and Vovk, N. I. (2024), Suchasni tendentsii funktsionuvannia ahroprodovolchykh TNK u sviti, *Ekonomika ta derzhava*, № 6, s. 15-22.

Стаття надійшла: 15.09.2025

Стаття прийнята: 13.11.2025

Стаття опублікована: 30.12.2025